

Előfizetési díj

Vidékre postán vagy helyben házhoz	
hordva:	
Egy évre	12 frt.
Félévre	6 "
Negyedévre	3 "
Egy órá helyben	1 "
Vidékről egy hónapra előfizetés: nem fogadható el.	

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállás:

Belső-szénutca 16. szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Az értékes cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adhatók vissza.

Hirdetési díjak:

Ötször hasábozott garmond sor 6 kr. ára
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadó hivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22). Haasen
stein et Vogler
Wien
Wallfischgasse nr. 10.

Nyilttéri cikkeik

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazd. napilap

1873 második félévi folyamára.

A „KELET” előfizetési ára:

Egy évre	12 frt.
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy órá	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar kikerülése tekintetéből vidékről 1 hónapra előfizetést nem fogadhatunk el.

Az előfizetési pénzek, legcélszerűbben postai utalvánnyal, kiadó Stein János könyvkereskedésbe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után isztetelpéldánnyal szolgálunk.

A „KELET” kiadóhivatala

Állam és nemzetiség.

A történelem minden korszaka alatt nagy befolyást gyakorolt a nemzetiség eszméje az államokra és politikára. A nemzeti összetartás érzete lelkesítette a helleneket a perzsák elleni harcokban, nemzeti szabadságukért harcoltak a romaiak ellen a régi germanok. Nemzeti ellentétek szakították a romai birodalmat latin és görög császárságra. A nemzeti ellentét lép. De a nemzetiségi elv, mint állam eszmé csak korunkban jutott először történelmi érvényesülésre.

A középkori államképződés alapjellege sem volt nemzeti, hanem dynastiái vagy rendi. A középkor utolsó századaiban fejlődtek ugyan ki a nagy európai nemzetek, de az állam még nem nyert nationális alapot, nemzeti kifejezést. Akkor csak a főuralkodó állam jutott kifejlődésre. Tulajdonképpen aként jelent meg, mint a királyok- és hivatalnokainak uralma. Mint a cath. egyház még napjainkban is

„KELET” TÁRCZÁJA.

A nélkülözhetlenről.

Péterus Zérustól.

(Felolvasás után.)

(Vége.)

A gabnafélék nem kizárólag a kenyér anyagai, itt van még a burgonya is, melyből egyharmad rozs lisztel keverve, jóízű kenyeret szolgáltat. A borsó, a lencse s a hüvelyes vetemények lisztje szintén használatos a graminák lisztjével keverve kenyérnek. És a széles földkerekségben több növény van, mely szintén ugyan arra a célra szolgál, hogy az embernek legnékülözhetetlenebb tápját a kenyeret pótolja. Chilli és Peru felföldjein, hollá graminák már nem élhetnek meg — 12000 lábnyira a tenger színe felett van egy növény, mely összetételében a mi búzáunk után következik és csaknem egyezik a zab alkotórészeivel; Dél-Amerikában ezer és ezreknek adja meg a „mindennapi kenyerét,” ez a növény a Chenopodium quinoa. Ezt ott úgy vetik mint nálunk a búzát, rozst, vagy zabot úgy sütnék lisztjéből kenyeret, mint mi a buza, rozs és tengeriből. Minden zugában a földnek; akár hárs, akár fűz, akár manihot, akár pálma, akár zuzmóból, vagy rizs, tengeri stb. legyen is az a ember imádkozza, hogy ott ember van, az az ember imádkozik a kenyérért, mert nem az arany, de a kenyér a mindenható, ki bennünket segít előre, s a munka az imádság, mely bennünket hozzá vezet. A mindenható teremtetett, mondta, hogy imádkozva találjuk meg őt.

lényének alap nyilatkozványát tulajdonképpen csak a clerusban és hierarchiában találja fel, s a laikusok csak ezek felügyeletére bizott nyájként vétetnek figyelembe: úgy az absolut uralkodók is magukat jelenték ki államnak s miben sem részleteték alátalálók az az adófizetés. hadi szolgálat s engedelmisség tartozásán kívül. A mit XIV. Lajos híressé vált „l'état c'est moi” jában mondott, azt érezték a többi fejedelmek, sőt az ugynevezett szabad államok városi hatóságai is. Csak a rendeknek volt némi kiváltsága. A nemzet tárgya volt ugyan az állam gondozásának, de a nép nem képezett személyt az államban s a felsőbb-ség maga az állam volt.

A bölcsészek államtana, az u. n. természetjogi iskola is az eszményi állam iránti követeléseit nem alapítá nemzeti individualitásokra, hanem az emberi természetre. Rousseau az állam alapjait a társadalomban és nemzetben találta. Az általa hirdetett népsuverainitásnak nincs nemzeti jellege. A nép, melyet ő a legfőbb államhatalommal felruház, az állammá egyesült polgárok összessége tekintet nélkül azok nemzetiségi jellegére. Ugyanez elvből indulnak ki az 1791—93 és 1793-ki francia alkotmányok is. Az állami uralom ezekben csak más helyet nyer, a centrumból a peripheriára, a királyokról a „demos”-ra ruháztatván át.

Midőn I. Napoleon Nagy Károly birodalmának visszaállítására vállalkozott, törekvéseinek a francia uralomtól idegenkedő többi nemzetek ellenállása szegte útját. A császár, kinek nem volt érzéke a nemzeti sajátosságok iránt, lángelméje dacára is hajótörést szenvedett a nemzetek ellenálláson. Pedig a nemzeti megekben. Még az angolszász volt befolyás ellenségeskedése is inkább csak az angol arisztocratiának a francia forradalom elleni gyűlöletében, a francia tulsúlytól való félelemben s a kereskedelmi érdekekben találja magyarázatát. Sőt az angolok némi bizalmatlansággal is viseltetnek a nemzetiségi államelv iránt. Jól tudják, hogy európai sziget birodalmukat különböző nemzetiségek lakják s hogy különösen az irek nemzetiségi érzülete már ismételtelen lázítani igyekezett az államkötölkét. Keletin-

Kajdacs történetek.

(Folytatás.)

Hogy vajon valamely macska vagy ragadozó madárnak esett martalékul vagy hogy rokonaihoz ment e, melyek a közeli erdőben tanyáztak, — ki tudhatja? Utóbbi esetben bizonyára csodálták és bámulták légyen a vadsegeek, miként egykor Amerika naivjai az európai művelt idegeneket bámulták első megjelenésükkor, de meg is tépik vala az új vendéget.

A szarkák is nagy tökéletességre vizik a beszédet, miként ez már említve volt. Egy borbélynak volt egy szarkája, mely az egész „hiszekegyet” latinul szóról szóra elmondta, valamint a legkisebb megakadás nélkül a létaniát is. De midőn egy nap a szomszédságban hirtelen lármá támadt, annyira megijedt a tudós madár, hogy ugyanazon perczben minden emlékeztet elvesztette s a megtanultakból e percztől fogva egy szót sem tudott többé elmondani.

Valódi lánész a nyelvben azonban a kajdacs. Hogy mily könnyen utánozzák azt, a mit gyakran hallanak, sok esetben lett már bebizonyítva. Egy kajdacsnak, mely reggelként előtte elhaladó asszonyt „sót” kiáltani hallott, elég volt, ha azt megpillanthatta, hogy azonnal „sót,” „sót,” kiáltson. Egy más kajdacs, mely egy család szobájában függött, gyakran hallotta a család egyes tagjai közt folytatott beszélgetet. Estefelé gyakran látogatába jött a férjné leány is; az első szavak, melyeket az anya és a leányegymás között váltottak, rendszeren egy nap mint más nap ugyanazok voltak. Egy este újra eljött, és mivel anyját a szobában találni vélte, megszólította őt. A kajdacs, mely hangját jól ismerte, viszont köszönt és kérdezte, hogy hogyan van, s két kérdéssel tovább is folytatta a megkezdett beszélgetet, melyek tökéletesen összefüggésben állottak egymással, míg a gyertyával megjelent anya a családnak véget vetett.

Némely betanított és beszélő kajdacs tökéletes bűbész. Rudolf császárnak volt egy ilyen, melyet

dia váguralmuk sem egyezne meg teljesen ezen ennek éles hangsúlyozásával.

A restauratio korszaka erőszakosan szét-tört a francia forradalom azon homályos tételét, hogy a nemzeteknek megadassék az önrendelkezési jog. A bécsi congressus nem sokat fröcsköt a nemzetekkel s habozás nélkül osztá el azoknak egyes darabjait a restaurált dynastiák közt s helyezte a nemzeti ellentétek cszára egy királyi kalap alá Belgiumot és Hlandot.

Ae a revolutio, se a restauratio korszaka nem merte el államelvnek a nemzetiségi eszmét. nál határozatlanabban uralkodik a nemzetiségi öntudat a jelenkor államtörténete fölött. Erdőben, mint bármikor, nyilvánul a tömegkitalionalis ösztöne s követeli politikai kielégítet. Európának a közepkor áthagyományozt egész dynasticus államrendszerét nemzeti nyek és szenvedélyek fenyegetik. S e nemzeti mozgalom még korántsem érte el nyugtját. Jogosultsága s ennek terjedelme fölöttm vonható kétségbe. Korunk teljes joggalevezhető a nemzeti államképződés lának. „The national polity — mondja igen tőn Lieber — is the normal type of Mon Government.” *)

A „Budapesti Közlöny” több határvizdédi ségnek a ministeriumhoz felküldött tiltakozásátza a panaszosai alkotmányos tiltakozás ellenelyet nevezett város a mult őrűszak alatt az oggyűlésnek táviratilag adott tudtúl.

Ugy is, míg a középtanodai oktatás iránti nemeghozatik, megtétecsenek mindazon intézkedés melyek lényegileg a törvénzhozás ez érdemében határozatától nincsenek feltételezve, azonban reáltanodák újraszervezésének fokozatos életbeléltésére mulhatatlanul megkivántatnak. A közoktaji miniszter az új törvényjavaslat alapján a

*) Fr. Lieber: On nationism and internationalism. New-York. 1868. — V. S. Blunt-schli: Die nationale Staatenbildung etc. Berlin 18.

„utó Jancsinak” neveztek. Ha azt mondták neki: „Sp Jancsi nevesse egyet!” mindjárt engedelmessé lett a felszólításnak. A madár, mint mondják, 20 ez forintba került volt.

Egy más ilyenü bohóc alkalmat nyújtott 181. Dublinban egy furcsa rendőrségi tárgyalásra, mely folyama alatt valóságos vigjátékká fejlődött. Aügy menete következő: Dadis urnak volt egy iga szép drága kajdacs, mely egy napon tőle elidegítve bizonyos Moore ur birtokában újra megkelt. A meglopott, birtokának visszadatását követte, de előbb be kellett volna bizonyítania, hogy a madár valóban az övé volt. Midőn az eset a tárgyalá végett a rendőrség elé került, azt kívánta Davis u hogy a kajdacsot mint tanut hallgatták ki, azt átván, hogy az, az igazat majd meg fogja mondai.

A jelenlevők nevettek, a bíró azonban rendit-bilen komolysággal mondta: „Hadd lépjen elé a tauja. Erre egy nagy, két posztovall befedett kalikát hoznak be a törvényszéki terembe. Davis ur a bró felé fordul és következőleg beszél: „Kérem ngyságotat, méltotzat megengedni, hogy tanumnak kit vagy három kérdést tehessek. Nagyon sok függ etől; mert ha tanum helyesen felel, meg kell a pórt nyernem. Nem vádolom Moore urat, mintha a kajdacsot tőlem ellopta volna, hanem csak azt mondom, hogy a kajdacs az enyim volt, hogy tőlem ellopták s hogy azt talán a tolvaj Moore urnak adta el. Kérem tanumra figyelni.”

A vádlott védője szólni kezd.

Mi módon kívánja D. ur, hogy tanuja megess-ketessék?

Nevetség a teremben.

„Talán pogány?”

Ujra nevetség.

„Vagy keresztény?”

Mig magát a gyűlekezet tökéletes vidámságban érzi, fűtölgni kezd a kajdacs: „Csak türelem Lucy kisasszony, csak türelem.”

tantervet már most munkába vette s miután az a legalsóbb osztályok tananyagára nézve nem foglal magában oly intézkedéseket, melyeket nem lehetne azonnal életbeléptetni, elhatározza a reáltanodák első osztályában a jövő 1873/4 tanévben a következő tantervet életbeléptetni: Magyar nyelv 5 óra, német nyelv 4 óra, francia nyelv 4 óra, történelem 2 óra földrajz 3 óra, számtan 3 óra, természetrajz 2 óra, mértan 4 óra, hittan 2 óra, szépirás 1 óra, torna 2 óra.

A többi öt osztályban megmarad egyelőre az, eddigi tanterv; minthogy azonban a reáltanodák eddigi szerveztetésük főbaja az volt, hogy ezen intézetek nemcsak a magasabb műegyetemi tanulásra szolgáltak előkészítőül hanem egyszersmind részben a közélet szükségait is tekintetbe véve némely szaktárgy felvétele által a nálunk még hiányzott ipartanodákat és polgári iskolákat, is pótolni akart a mi által tulajdonképi feladatuknak meg nem felelhettek, hogy ezen bajon a reáltanodák végeleges új szerveztéseig is segítve legyen, ezen szaktárgyak u. m. az építészet, a váltóisme és könyvtvitel s a géptan már a jövő 1873/4 évi tan-tervből kihagyandók.

— A czéhek felosztásáról és az ipartársulatok megalakulásáról a kereskedelmi miniszter következő körrendeletet intézett az ország összes törvényhatóságaihoz: Tekintve, hogy az 1872. november hó 18-án kelt miniszteri körrendelet 8-ik pontjában hivatali elődóm reá mutatott a törvényhatóságok illetőleg közegeik azon szenvedőleges magatartására melynek kizárólag lehet tulajdonítani azt, hogy egy résyről az országban létezett czéhek nagy számához képest a törvényhatóságok nem voltak képesek kedvezőbb eredményt körrendelet sem volt képes kedvezőbb eredményt előidézni s különösen az azóta is módosítás végett visszaküldött alapszabályok közül alig terjesztetett fel egynehány s így alig érdemel említést azok száma melyek ez ideig bemutatási záradékkal ellátathattak.

Hogy ezen az ország egyik legfőbb érdekét érintő ügy sajnos pangásának valahára vége vettesse s az 1872-ik évi VIII. t. cz. 83. §-ának, valamint az érdekelt körök méltó ohajításának elégtétessék, ezennel legkomolyabban hívom fel a törvényhatóságot, miszerint az idézett miniszteri körrendelet

Erre levezik a kalitkáról a takarót. D. ur oda lép és mondja: „Adj egy csókot kedves kajdacsom” A madár nagy nyájassággal a rácsra az át megcsókolja D. urat.

Valaki azonban azt kiáltja a nézőközönségből: „hogy ezt valószínűleg bárki mással is úgy teszi.” Egy gyermek az, ki ezen ellenvetést tette. D. ur azonban azt mondja neki, hogy ne bizna dolgába annyira. A fiúnak elő kell lépnie, leggyöngédebb hanggal kéri a madarat egy csókért, minekutána a kaliczkarácszatához lépett. A kajdacs azonban dühös lesz, szárnyaival vergelődni kezd, s csőrével úgy bele vág a fiu orrába, hogy ez ordítás közben visza szalad helyére.

A gyűlekezet vidámsága mindegyre nő.

A vádlott védője újra szót kér és szólni kezd: „Védezcsem azonban még mind nem tartja magát bűnösnek. Azt ajánlom tehát, hogy D. ur tanujának azon kérdéseket, melyekre magát ajánlotta, feltegye.

D. ur azt válaszol: „hogy, nagyon szívesen”; kiveszi a madarat a kalitkából és azt mondja neki: „Nos Pápiám mond csak nekünk, hogy csinál a kutya!” A kajdacs azonnal elkezd minden erejéből ugatni: Ugy tetszik mintha kutya-falka ugatna, mely valamely vadat kerget.

A bíró azt mondja, hogy a bizonyíték elégséges; de D. ur nem engedi magát zavarba hozatni és tovább folytatja: „Hogy tesz a macska, ha miálol?”

Azonnal leghűbben utánozni kezdi a kajdacs a macska panaszló miálolását. A jelenlevők hangos nevetés között füleiket bedugják. Maga a bíró is felhagy hosszasan visszatartott komolyságával és újra ismétli: „Elég! Elég!” D. ur tovább is ajánlkozik, tanuja további kikérdezésére, de azt a választ kapja, hogy ez tökéletesen felesleges, s hogy kajdacsát elviheti.

A méltó gentleman diadalteljesen odahagyja kajdacsával a termet. A kajdacs még mindegyre ki-ábál; „Menne valahogy, de nem megy.”

(Folyt. köv.)

egyes pontjainak szem előtt tartásával az illető közegek szigorú felelőssége által azonnal intézkedjék az eddigi létezés s netalán még jelenleg is működő czéhek rögtön feloszlatása iránt, továbbá azon alakulóban lévő ipartársulatnak, melyeknek alapszabályai innen észrevételekkel visszaküldettek, tétessék köteleességévé, hogy a vett utasítás szerint módosítandó alapszabályokat 15 nap alatt a törvényhatóságokhoz adják be fölterjesztés végett, hasonlóan fogván intézkedni esetről esetre azon alapszabályokra nézve is, melyek ezután fognak visszaküldetni.

Vége ismételve arra is figyelmeztetem, hogy miután az eddig újból alakulni indult czéhek leg többjei részéről az nyilvánított, hogy egy úres lánán, néhány széken, fákylin és templomi zászlón kívül semmi egyéb vagyonnal sem bír, ne elégedjék meg ily egyoldalú nyilatkozatokkal vagy kimutatással, hanem tekintettel a törvény 82. és 83-ik §-aira valamint az előbb említett körrendelet 2. és 3-ik pontjaira, a körülményekhez képest szigorú vizálat útján szereztesse meggyőződést a volt czéh vagyónának állapotáról s az illető alapszabályok fölterjesztése alkalmával a meggyőződésről s azon forrásról, melyből az merítették, tegyen mindig említést.

Tisza Lajos

közmunka és közlekedési miniszter és országgyűlési képviselő beszéde
külföldi választóihoz.

Minden időnek meg van a maga szójárása, melyet ha egyszer felkapnak, szájról szájra jár: így emlékezni fognak önök, hogy csak az alig múltban bizonyos körökben, valamint a napi sajtó több közlönyeiben az volt:

„Az 1867-ben létrejött kiegyezéssel fel van adva az alkotmányosság, oda Magyarország államisága, oda a szabadság. Ezen közösügyes állapot megszibbasztja az állam tagjait, lehetetlenné teszi a fejlődést stb.”

És ime mit mutat az alig néhány évi tapasztalás?

Alkotmányunknak leghívebb öre koronás királyunk.

Magyarország államisága a külállamokkal szemben évszázadok óta nem érvényesítette magát annyira, mint éppen újabb időben, midőn messze Európa határain túl is hivatalosan szerepel a magyar czimer s minden nemzetközi szerződésen ott áll a magyar állam neve. Közös hadsergünk mellett 180,000-re menő felszerelt honvédségünk képezi minden nem remélt eshetőségekkel szemben nemzeti övézetünk biztosítékát. Szóval szabadság szóban, irodalomban és tettekben azon határokat terjed, melyeken túl már csak az állami rend fenntartását vizsgálóztató szabadság, hogy ne mondjam anarchia kezdődik.

Ki a magyarországi eseményeket kissé figyelemmel kísérte, nem tagadhatja, hogy ez ország az utolsó hat év alatt egy szellemi mint anyagi fejlődést illetőleg többet tehetett és tett valósággal, mint azelőtt évtizedek, sőt századok alatt.

Bátran rá merek mutatni törvénykönyveinkre. Minden újabb törvényeink a szabadelvűség, a haladás jellegét viselik homlokukon.

Ez országban különböző nemzetiségek laknak. Ezeket megnyugtanni, a közös haza iránti ragaszkodást bennük ébresztetni, őket biztosítani arról, hogy a változott közjogi állapot hasznáiban ők is egyaránt részesek, egyik fontos feladata volt a törvényhozásnak. E kérdést oly nagylelkűen oldotta meg a magyar törvényhozás, melyre más államokban példa nincs. Ott van Franciaország, már századokkal ezelőtt minden nemzetiségnek el kellett egyéniségét veszteni a központi kormány vasveszseje alatt. Ott van legújabbban Poroszország, mely a nemet birodalom területén saját nemzetiségén kívül más nemzetiséget hivatalosan el nem ismer. S hozhatnák még föl több példát, de menjünk tovább.

Igazságszolgáltatásunknak a tisztult jogi elvekhez alkalmazásáról, közigazgatásunk rendszerezéséről, a kettőnek egymástól elkülönözött szervezése, a köztörvényhatóságok és községek rendezése iránt hozott törvények tesznek tanúságot.

A közművelődés fejlesztését mennyire szívén hordja a törvényhozás, bizonyosságot tesz erről — nem is tekintve azon tetemes áldozatokat, melyeket a költségvetésben e célra évenként megszavaz, — a népoktatásról hozott törvény, a Kolozsvárt nagy költséggel berendezett új egyetem, valamint az ország több városában alapított középiskolák, valamint a fiumei, zombori, kaposvári állam, az újvidéki szerb gymnasium, a löcei, székelyudvarhelyi, pancsovai munkási, győri, nagykálói, sümegi dévai reáliskolák, 21 férfi- és nő tanító képezde sat.

Anyagi fejlődésünk előmozdítására milliókat és milliókat költöttünk; hat év lefolyása alatt a hasznos beruházásokra tett kiadások összege számos és számos millió.

Csak vasutat ötszáz mérföldet építettünk, melynek költsége és kamatbiztosítása igaz nehezen súlyosodik vállainkra, de melynek mezőgazdaságunk és iparunk, általában közvagyonosodásunk fejlesztésére már ma is nagy hatását senkisé tagadhatja, ha tekintetbe veszi, hogy államjavarak mintegy tíz millió-

val többet jövedelmeznek ma, mint 1869-ben, s ezt főleg annak köszönhetjük, hogy terményeiket az időközben kiépült vasutakon szállíthatják, ha megmondja, hogy ezen arányban növekedett a vasutak mentén a magánbirtok értéke is, s így gyarapodott a nemzeti tőke, ha megmondja továbbá, hogy újabb levő vasutainknál 4000 szakképzett tisztviselő és közel 8000 kiképzett vasuti közeg nyel állandó alkalmazást, nem is említve azok százezreit, kit az építkezés alatt keresetet találtak.

De végtére nem szabad félreismerünk azon nagy befolyást sem, melyet vasutaink kulturális szempontból gyakorolni hivatnak. Vidékeken, hol ezelőtt egy pár pástör kivételével emberi lény alig fordult meg, ma virágzó gyártelepek alakultak, az emberi művelődés minden eszközeivel ellátva.

Gyáripárunk tagadhatlanul szintén fejlődött, bár nem szabad szem elől tévesztünk, hogy mi még ma nem vagyunk, nem lehetünk nagybirtokos nemzet. Ezt nem engedik népességi viszonyaink. Megengedem, hogy végzettség oda kell törekednünk, miszerint ne egyenesen csak az időjárás határozzon a nemzet anyagi helyzete felett, hanem mint a jó gazda a jövedelem forrásnak minden ágát felhívjuk, hogy így, ha az egyik vagy másik egyszerűsége elapad; a többiből képesek legyünk szükségleteinket fedezni. Meggyőződés azonban, hogy ez csak lépésről lépésre történhetik, különben iparunk egy oly meglegházi növényünvé fejlődne, melynek kévéért elhanyagolnák az anyaföldben még mindig szunyárdó termő erőnek kifejlesztését. És mind e mellett kinek alkalma volt 1862-ben a londoni, 1867-ben a párisi és most a bécsi világkiállítást megtekinteni, megfogott róla győződni, hogy éppen az utolsó években gyáripárunk is tetemes haladásnak örvend.

Mindezek folytán az általam előbb idézett divatos szólásformák hatása tetemesen halványult; nem keltik azok már ma azon visszhangot, mint néhány évvel ezelőtt. Belátja azt már ma minden higgadt ember, hogy jelen politikai helyzetünkben képesek vagyunk fényes sikert felmutatni, ha e nemzet minden fia megteszi saját körében kötelességét, és több hasznos tesz hazájának az, ki az adott körülmények közt a tett terére lép, semmit az, ki pár hangzatos szó köpenybe burkolózva, kezeit összedugja.

De éppen, mert ez ösztön felébredt azokban is, kik eddig télienségre kárhoztatták önmagukat, most ismét egy újabb szójárás kapott fel.

„Nem történik semmi, nem haladunk, kormány és törvényhozás nem csinál semmit s több efféle.”

Következik azután felsorolása mindannak a mi még nincs s a törelmetlenség igaztalanúságával mellőztetik megalapítás mindannak a mi már van, s a szerencsém röviden jelezni.

Nem akarom én állítani, hogy minden hat év alatt hozott törvényeink a tökéletesség netovábbja sőt azt állítom, hogy oly organikus törvényeket hozni, melyek az alkalmazás folytán módosítást ne kívánjanak, alig lehet.

Tessék végig nézni az angol törvényeket, azokat nem kellett rohamosan hozni meg, mint a mi törvényeink nagyrészt s még is alig van közöttük egy fontosabb, mely pár év múlva nem módosult volna, azért hogy időről időre a kor és körülmények kívánalmához képest ismét újabb módosítások, Sok esetben áll az a törvényekről is, mit a szótírákról mondanak.

A legjobb sem tökéletes s a leghíányosabb is jobb a semminél.

Hogy hat év alatt Európa azon művelt államait a törvényhozás terén sem lehet utól érni, velük tovább lépést tartani, melyek évszázadok foytán fokozatosan fejlődtek, az természetes. — Nincs könnyebb mint elveket felállítani és az elég hamar is megy, hanem számukra előkészíteni a tért, iratuk fogékonytá tenni azokat, kik hivatva lesznek azokat keresztül vinni, kikre azok alkalmaztatni fognak, erre fokozatosan előre dolgozni, ez már több időt és munkát kíván.

Csak a dajkamesék országában lehet a vasvesztségnek egy útszélen tündérpálotákban eldőlő teremteni; a 19-dik században csoda nem történik; ma eredményeket csak folytatódagos, komoly, empedetlen munkásság árán lehet megvásárolni.

Rombolni lehet pillanat alatt, de építeni nem; sokkal jobb az ódon házban meghúzódva, abból nymról nyomra építeni fel az újat, mintsem egy szép nyári nap felhevülésében ledönteni mindent s fedél nélkül menni a beállható zordon évszakba.

(Folyt. köv.)

A házadók befizetésének szorgalmazása tárgyában.

(Folytatás.)

Intézkedtem egyben az iránt is, hogy a kir. adóhivatalok a főlebb említett minta sz-zinti kimutatásban az is közöljék a szolgabírákkal — mily nagy évi adó mellett van ön a kimutatott hátralék, hogy melyek a hátralék viszonylagos nagysága is megmérhető legyen. Intézkedtem továbbá, hogy az adóhivatalok az említett kimutatásoknak a szolgabírákhoz áttételét a szolgabírói járásonként folszaporodott adóhátralékok összegeinek romlás közlése mellett me-

gye főispánjához (kerületi grófhöz, főkapitányhoz, főkirálybíróhoz) és a megyei alispánhoz (kerület, vidék, szék főtisztjéhez) egyidejűleg jelentsék föl.

Ellenben a t. közönség kötelezze szolgabíráit arra, hogy azok évnegyedenként jelentést tartozzanak tenni az alispánhoz (kerület, vidék, szék főtisztjéhez), vajjon mit és mily sikerrel tettek mindegyik községben a hátralékoknak kényszerrendszabályok nélküli apasztására; kötelezze továbbá a t. közönség az alispánt (kerület, vidék, szék főtisztjét) arra, hogy a szolgabírói jelentések alapján évnegyedről évnegyedre tegye meg és pedig a lehető legrövidebb időközben a szükségesnek mutatkozandó nyomatókos intézkedéseket, és ezeket egyben tudassa az illető pénzügyi igazgatósággal, mely ismét az eredmény és szükséghez képest hozzájárul tesz jelentést.

Nem kétlem ugyan, hogy e rendeletem pontos végrehajtása apasztani fogja azon eseteknek számát, melyekben a községek kényszerrendszabályokkal való behajtása szükségessé válik. De, mert nem reménylhetem e szükségnek teljes eltűnését s mert a körül is sok baj s helytelenség merült fel, ez irányban is intézkedni szükségesnek látszik.

Az 1868. XXI. tc. 29. §-ának rendeletével főlhatalmazták a pénzügyi igazgatóságok, hogy ha az önkéntes adófizetések nagyobb mérvű elmulasztásának következtében beáll a végrehajtás szükségé, azt az adóhivatalok jelentései alapján, akár egész kerületre és községekre, akár egyénekre nézve elrendeljék, a 30 §-ban foglalt azon kötelezettséggel, hogy a végrehajtás elrendelésére vonatkozó intézkedésekről a kiküldendő pénzügyi tisztviselő megnevezése és a végrehajtás terjedelmének megjelölése mellett a megyei alispán — Erdély és megyehatóság alatt nem álló kerületekben városokban és egyéb községekben az illető hatóság (61. §.) értesítessék.

Kivétel van téve a 62. §-szerint Buda és Pest szab. kir. városokra, hol az adóbehajtást ezen városokban főállító és saját pénztáraikból fizetett községi adóbehajtási hivatalok eszközlik a pénzügyi hatóságok felügyelete alatt.

Hasonló kivételek tétettek később mindazon törvényhatósági joggal fölruházott városokra nézve, melyekre az 1870. LV. dik törvényezik értelmében a községek behajtása átruházott.

Az 1868. XXI. tc. törvényezik hivatkozott rendeletei értelmében a pénzügyi hatóságok földadata jó idején gondoskodni egyéneiről, kik a végrehajtást a törvény értelmében munkába vegyék.

E feladat sikeres megoldása képezi a sarkpontot, melyre az adóbehajtási művelet helyezkedik. Mivel a végrehajtást, az önkéntes fizetési készség hiányában, ugyiszoval minden községre, sőt leg több esetben a községek adófizetőire is e kellene rendelkezni s mivel a pénzügyi igazgatóságok a végrehajtás eszközésére megfelelő számú p. u. tisztviselőkkel nem rendelkeztek, kénytelenek voltak napidij és fuvarbér mellett a végrehajtás fogantatba vételére magánegyéneket fogadni föl.

Ezek megválasztásánál egyenlő gond fordítandó arra, hogy mennyire csak lehet, oly egyéniségek válasszassanak, kik a reájuk bízott feladatot nem csak erőlyllyel, de egyszerűsággal kellő tapintattal is oldják meg, nem okozván a hátralékos adózónak több kellemetlenséget és bajt, mint a mennyi feladatok megoldásával szükségképp együtt jár.

Oly feladat ez, melynek kellő megoldása napontint több nehézséggel jár.

Az utolsó két évben számosabb vasuti vonalak megnyitása, több pénzintézetek és vállalatnak keletkezése, főképen pedig a bírósági végrehajtóknak szerveztetése mind oly mozzanatok, melyek következtében adóvégrehajtásra mindkét irányban egyiránt alkalmas egyének nehezen kaphatók, sőt a már alkalmazásban lévőek tehetségesebbjeinek legnagyobb része is jobb jövő reményében, amazok egyikénél nyert helylyel cserélte föl vagy készűl fölcserélni állomását.

Innen származnak egyfelől azon mindegyre számossabb panaszok, melyek az adóvégrehajtók kiméletlen és helytelen eljárása ellen emeltek; innen van másfelől még az, hogy az adóvégrehajtók közül sokan ideiglenes alkalmaztatásuk érzetében, inkább a saját, mint az államkincstár érdekét tartván szem előtt, némely, különösen pedig a nagyobb hátralékosok ifjányában a nekik nyújtott anyagi kedvezményért elnézéssel vannak; minek folytán nem egy adózó évek során át alig fizetett valamit.

Ezen bajok és visszaélések lehető megszüntetését állásom által reám rótt köteletségnek ösmerem.

A föl fogadott végrehajtók működésének p. u. tisztviselők által nyomról-nyomra szemmel tartása által ezt nem eszközölhetem; annyi időt és egyént kívánván ez, hogy az alatt és annyal maga a végrehajtás is teljesíthető lenne.

És mégis kell a bajon segíteni; egyiránt kívánván ezt a kincstár érdeke s az adózó közönség iránti köteles figyelem. Nem egy törvényhatóság hozam intézett fölterjesztésének tanúsága szerint az adóbehajtás átvételét által kívánna a bajon segíteni, biztosítottván engem arról, hogy a törvényhatósági tisztviselők és községi előjárók közgyűlésileg hozott határozattal lesznek kötelezve az adóvégrehajtást a törvények értelmében egész szigorral fogantatosítani.

Sőt némely törvényhatóság a községi előjárókat a községek behajtására akként kötelezte, hogy ha az adóbehajtásnak nem kellő szorgalmazása miatt a községbe a kir. adóhivatalok által mindamellett végrehajló küldetnek, annak költségeit kizárólag a községi előjáróság tartozzék viselni.

Amde ez igények s e határozatok főnnáll törvényekbe ütköznek; nem is említve, hogy csupán azon körülmény, mely szerint a törvényhatósági tisztviselők, s a községi előjárók közgyűlési határozatok által lennének az adók behajtására kötelezve, a sikernek elégséges biztosítékul meg nem tekinthető.

Eunélfogva nem is voltam azon helyzetben, hogy ez uton indulhattam volna: bár tudtam, hogy az adóbehajtás a pénzügyhatóságoknak nem csak idejét és erejét nagymértékben igénybe veszi, de e mellett tetemes és sok esetben megtéríthetlen költséggel is jár.

A főnt előadottakban jelzett bajoknak megszüntetése és a tapasztalt visszaélések gyors megszüntetése azonban föltétlen szükség lévén, az adóbehajtók gondos megválasztása mellett azok alkalmaztatásának állandósítását vettem célba, meghagytam a pénzügyigazgatóságoknak, közölnek az általuk adóvégrehajtókul kizemeltnek vagy már is alkalmazottaknak névjegyzékét a megyék alispánjaival, illetőleg kerületi vidék, szék főtisztjével, oly célból, hogy ezeknek arravalósága felől véleményt mondjanak.

Felhívom a t. közönséget, intézkedjék olyként, hogy a pénzügyigazgatóságok e megkeresésének elég tétessék; részemről közönneltevén, ha az alispán urak (kerületi vidék, szék főtisztje) maguk részéről is szívesek lesznek előtűk alkalmaznak ismert egyéneket javaslatba hozni.

(Folyt. köv.)

BELFÖLD.

Tisza Lajos közlekedési miniszter választói közt.

Dicsőszentmárton 1873. július 18-án.

Tisza Lajos közlekedési miniszter ur ma reggel érkezett a Kolozsvár-kozsárdi vasut vonalról választó kerületünkbe. — A kerület választó polgárait előkőn a főispánnal, alispánnal és a választási elnökkel, már korán reggel várták képviselőjüket a megye határain. — Fogadása a minden nagyobb zajt kerülő őszinte ragaszkodás jeleit viselte magán s oly természetesen örmét tüntette fel annak, hogy a választók egyhangulag megválasztott és rég várt képviselőjüket végre körükben üdvözölhetik, hogy a fogadás ugy a miniszter urra mint az elfoglaltan szemlélőre szőpen volt zöld galyakból összeállítva két lobogót e felirattal tartalmazta „Éljen Tisza Lajos képviselőnk.”

A határozatról azaz Radnóthról, miután a miniszter ur a főispán s a választási elnök által üdvözöltetett, az egész menet Dicsőszentmárton felé vette útját. — Itt ismét diadalkapu várt, az üdvözlések ismét kicseréltek és a menet rövid idő múlva a megyeház tágas nagy termébe ment, hol a kerületből összegyűlt többi választók vártak.

A választók, daczára a szorgos munkaidőnek mintegy 3—400-an voltak a terembe összegyűlve, és pedig a legintelligenssebbjei, e kerületnek színe java. Kérésé vártatva a miniszter ur is megérkezett a roppant éljenzések között a számára fenotartott helyet elfoglalván, igen szőpen összeállított program beszédét elmondá, mely többszörösen éljenekkel szakítottatott félbe, végül pedig szőnni nem akaró éljenzéssel fogadtatott.

Különösen főslyt fektetett a miniszter ur annak kimutatására, hogy azon idő óta, mióta magyar kormány van az országban megnyit haladtunk, s mennyire nem áll az, mint némelyek állítják, hogy a haladás hazánkban csak nagyon lassu.

Reá mutatott a miniszter ur azon okokra is, melyek gyorsabb haladásunknak útjában állanak s figyelmeztetett, hogy e tekintetben minden honpolgárnak kötelességei vannak s hogy hazánk csak ezen kötelességek teljesítése által virulhat jobban föl.

Különben a beszéd e lapokban ugy is meg fog jelenni feleslegesnek tartom itt annak hiányos idézésébe bocsátkozni, s elégnek tartom megjegyezni, hogy oly őszintén s a valót annyira kiemelőleg a kerületben egyetlen képviselő sem beszélt eddig s hogy éppen ez volt képes választóit annyira megnyerni s azokat oly közel hozni képviselőjükhöz, minőt oly rövid együttlét után bármely kerületben is alig tapasztalhatni.

A beszédet a választókkal való rövid ismeretség követte, mely idő alatt számtalan bemutatások történtek. — A választók, kik nagy fogalmakkal voltak a miniszterekkel való érintkezésekről, látván hogy képviselőjükkal oly egyszerű módon érintkezhetnek, hogy ügyeiket a miniszter ur minden nehézség nélkül meghallgatja, most már más fogalmakat szereztek s meggyőződtek róla, hogy egy miniszter meg sem olyan veszedelmes ember, mind azt né, melyek leírása után maguknak képzeltek.

Ezután d. u. 3. órakor következett az ebéd, mely ugy kiállítására, izletességére és csinoságára nézve a választóknak s a rendezőknek becsületére válik.

Természetes, hogy a pohárköszöntők egymást érték, hogy ezek közt elkezdte a királyunktól, kire a miniszter ur emelt poharat, s a minisztertől kire a választási elnök mondott toasztot, igen igen sokat éltettek, dicsőretek legyen azonban mondván, e tekintetben sem volt a dolog talhajtva s a szónok áramlatnak sem a jó kedv, sem az egymás közti barátságos beszélgetés áldozatul nem esett.

Ebéd után a hivatalos tisztelőket fogadta a miniszter ur, estvére pedig a főispánt tisztelte meg látogatásával, hál késő estig maradt az ott lévő meghívottak együtt.

18-án reggel utazott tovább Maros-Vásárhely felé honnét utját a vasuton Pestre folytatja.

Meg kell itt említenem, hogy a miniszter ur képviselői fizetésétől, mely 3000 frtot tett a választott kerületből magokat technici pályára szánt ifjak segélyezésére alapítványt tett le, kikötvén, hogy annak évi kamatja vallás és nemzetiségi különbség nélkül mindig a legjobb tanulónak ítéltesse oda.

Déva, 1873. július 18.

Tisztelt szerkesztő ur!

Mind a köznek, mind a szerkesztő urnak szolgálatot vélek tenni, ha a Hunyadmegyébe mind na gyobb mérvben terjedő cholera járványról tudósítom.

Hogy mily mérvbe terjed, csak abból kilátszik, hogy július 5-től 18-ig Déván 173. Allpesteren 74 eset volt — a többi községek részletezései a hivatalos kimutatásokból kitűnik — elég, hogy még a havasok közt fekvő Hátszeg vidéke sem szabad — a Zsillyba Liverenij közsémbánya telep és ponoron voltak cholera esetek.

A mi ezen nagy veszedelmes járvány órvend-szeretét illeti, az alppányi hivatal elég ideje korán megteette intézkedései csak az általános panasz, hogy a végrehajtás részvértelül teljesítettik, önkéntesen megfordítandó a közpélda „hogy nem a népért a hivatalnok, hanem a hivatalnokért van a nép.” Igaz az anyagiság világát éljük, de tekintünk a körülményt is, és helyzetet: ha azon szegény tudatlan, a predas-tinációba nagyon hívó népet a felette álló közvetlen vele érintkező hivatalnok, nem lelkiismereteskedik a közötte terjedő nagy veszedelemről felvilágosítand és a nagy veszedelem ellen magát, hogy miként védje meg a jelenlegi roppant mérvű caniculai meleg, a cholera járványt annyira fogja fokozni, hogy százszá-val lesznek az áldozatok.

Nem kívánja senki, hogy a hivatalnok önfel-áldozást kövessen el, hanem igenis követelni lehet erélyt — a felsőbb órvendelekek szigorú, pontos teljesíttetése eszközöltetését, lelkiismeretes eljárást, pontos, szigorú felügyeletet, minden községben, benn a házakba, utcákra és künn a tisztaságot; az illető községi lelkészek által templomokban oktatni a népet az életmódra, — s hogy minő óvszer használandó, egy szóval e veszedelmes járvány nagysága s hogy attól miként lehet kimenekülni gyakori oktatást tar-tatni; mert ezen nép, ha látja, illetőleg bár későn meggyőződik, hogy nemcsak a predesinatitio segít, hanem az orvosi tudomány is van biztos óvszere — arra hajlik csak biztos és lelkiismeretes okta-tóra találgat, csak az ily hivatalnok felel meg el-hivatásának, csak az ily hivatalnok nyeri meg a közvélemény; az pedig nagy szellemi jutalom.

Déva városában a cholera-bizottság — kinek főorvos Balog Pál a lelke — igen lelkiismeretesen működik — és hogy még többet nem tehet — az a nem elég erélyt kifejtetni tudó ideiglenes városi előjárásának tulajdonítható. Pedig soha nem engedelmesebbek az emberek, mint e nagy veszedelem közepette, hol a paraszt nép is világosodik a sok esetek előfordulását; az előjárásnak rendelkezik ugyan, de minthogy egy hét múlva lesz a végleges polgár-mesleri választás, s a népszerűség iránti tekintetből nem történik erélyes végrehajtás, vagy olyan, mint a milyent e nagy veszedelem igényel.

Déván július 5-től 18-ig 137 betegülési eset fordult elő; ebből 30 halott, mind olyan aki rendetlen életetű egyén volt, s csak a végidőben fordult orvosi segélyhez.

Orvosaink igen lelkiismeretesen karolták fel a veszedelmet, különösen főorvos Balog Pál.

Valamint köszönetet kell kifejeznünk a más két orvosnak dr. Spányik József és dr. Sombori Gé-zának is, a kik szinte sok emberbaráti szívessegét fejtenek ki.

Déva, 1873. július 18.

XXX.

CHOLERA KOLOZSVÁRTT.

1) Julius 18-ról hivatalos kimutatás szerint ájtott cholera beteg 127; július 19-én éji 12 óráig újabb betegségi eset fordult elő 24, összesen 151. Ezekből meghalt a fenirt óráig 11, meggyó-gyult 3, gyógykezelés alatt maradt 137.

2) Felek község. Julius 18-ról hivatalos kimu-tatás szerint ájtott cholera beteg 3, szaporodott — összesen 3.

Ezekből meggyógyult — meghalt —, gyógy-kezelés alatt maradt 3.

1) Julius hó 19-éről hivatalos kimutatás szerint ájtott cholera-beteg 137; július 20-dikán éji 12 óráig újabb betegségi eset fordult elő 23, összesen 160.

Ezekből meghalt a fenirt óráig 13, meggyó-gyult 13, gyógykezelés alatt maradt 134.

2) Felek község. Jul. 10-ről ájtott 3. jul. 20-án szaporodott 2 — összesen 4.

Ezekből meggyógyult 2, meghalt — gyógyke-zelés alatt maradt 3.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, július 21. 1873.

— Károly Lajos főherceg esküvője e hó 23-án tartatik meg. Az egyházi szertartást Ketteler mainzi érsek fogja végezni.

— A kir. igazságügyminiszter Graeser Dá-niel megyesi törvényszéki díjtalan joggyakornokot a megyesi járásbíróshoz irnokká nevezte ki.

— Norvégiai király és királyné koronázása a drontheimi püspök által e hó 18-án végeztetett.

— A műkedvelő társaság, mint halljuk, közelebbi előadásul, Toth Kálmán „Nők az alkot-mányban” című hazafias vigjátékát választotta.

— A „Hilaria” dalegylet estélye a kedvezőt-len időjárás miatt vasárnapról elmaradt. A buzgó dalnokok szép sikert igért estélye helyett kárpótlá-sul a helybeli katona zenekar rendezett hangversenyt az „Ujvilágban.”

— Örvendünk, hogy lapunk felszólalásának a közkiállításra küldendő iparosok ügyében kellő ha-tása volt. Mint az alább közlött névsorból kitűnik, a megválasztottak legnagyobb része az iparkama-ra által megállapított kvalifikációnak megfelelő. A kandidált vagyonosabb iparosaink közül néhányan, (Valtz, Müller, Bréver,) a választás előtt kijelentet-tek, hogy a segélyt nem akarják igénybevenni. Meg-vártuk volna ezt még többektől is, noha az iparos testületek hibáját helyre hozták nagy részint a vá-lasztók az által, hogy a vagyonosabbak mellett kandidált szegényebb sorsúakra adták többnyire sza-vazatukat. A megválasztottak között azonban, még most is akad egykettő, kiktől elvárjuk, hogy visz-sza adják a kapott segélyek legalább egy részét, mint azt K. Papp Miklós és Haller Ferencz nagyon helyesen indítványozták is, hogy ez összegből föl le-hetne küldeni még egy pár a pénzhány miatt most ki maradt iparost. Vederemo.

— A helybeli kereskedelmi és ipar-kamara által a bécsi világtárlat meglátogatására küldendő iparosok megválasztását vasárnap d. e. 10 órakor a tanácsbáz nagy természetben tartotta meg a kolozs-vári iparos testületek bizalmi férfainak s az érdekes választási mozzanatra meghívott helybeli sajtó kép-viseleinek jelenlétében. A bizottság elnöke Krémer Ferencz, mindenekelőtt az egyes iparosok, testületek által választott bizalmi férfiak névsorát olvassa föl, felhívja és figyelmezteti a t. választókat, mikép a kereskedelmi és ipar kamara, úgy fogta fel a világ kiállításra küldendő eszméjét, hogy hazánk és városunk azon iparosait jelölje ki, kik iparüzletüket folytat-ják s az ebből eredő vívmányokat körünkbe terjesz-tik. Továbbá arra is figyelemmel kívánt lenni, hogy a felküldendő tagok olyanok legyenek, kik korlátolt anyagi viszonyaikkal fogva e pénzbeli látogatással meg-a világtárlatot. A megválasztási módre nézve pedig legmértányosabbnak tartotta, hogy az egyének kijelölé-sét az iparos társulatokra bizza. A méhész egylet azon kérelemmel járult a gyűlés elébe, mikép szí-veskedjék a bizottság oly egyént küldeni föl, ki a mé-hész egyletnek is tagja legyen egyszersmind. Miu-tán pedig a csizmadia társulat a társulat pénzeréjén felküldött Mamicza János személyében ép oly egyént választott meg, ki a méhész egyletnek is tagja egy-szersmind, a gyűlés ezzel immár megelőzőleg eleget tett a méhész egylet ohajtásának. Ezután a testüle-tek által kijelölt személyek szavazat utján való meg-választása következett, a következő eredményvel: Simonfi István, üzletvezető Jankó Vince gépgyárá-ban közfelkiáltással. Klósz József szobrász. (26 szá-vazattal) Böckel Károly, esztérgályos, Seehman Jó-zsef, lakatos közfelkiáltással. Szucsáki Imre, német szabó (20 szav.) Jakroczi János takács (25 szav.) Hancz Sámuel, magyar szabó (20 szav.) Matucsek József, cipész (24 szav.) Horvát Károly, kerekés (31 szav.) Székely József, kovács (29 szav.) Honig-berger Frigyes, rézműves közfelkiáltással. Antkó Já-nos, szíjgyártó (27 szav.) Köleséri János, asztalos (27 szav.) Vince István, szőcs (20 szav.). Losonczy István, ács (19 szav.) Végül Krémer bemutatja a megválasztottakat mihez tartás végett az iparka-mara által kiállított kötelezvénnyel szövegét s ezzel a gyűlést befejezi.

— Dr. Ince Miklós városunk egyik jól is-mert derék orvosa számos egyént beoltott a cho-lera ellen. Oltóanyaga különbözik a más ilye-mű anyagoktól, a mennyiben sem embertől, sem áll-lattól nincs kölcsönözve. A kik eddig beoltatják, nem estek a járványba, de az általános hatás ter-mészetesen csak nagyobb mérvű tömeges beoltások utján állítható meg. Ha a doctor ur óvszere hatá-sosnak bizonyul, neve bizonyára meg lesz öröktve.

— Tegnap áldásos lassu eső vette kezletét, mely még ma is tart. A nagy szárazság gazdánkat már is elérítette, mivel a természetben szépen elő-haladt törökbeza miatt veszélyeztetve volt. Gya-

korlati gazdáink véleménye szerint milliót ér csak a tegnapi eső is; a folyamatban lévő aratás Erdélyben szép eredményt mutat fel s többektől hallottuk, hogy ugyanannyi buza az előbbi évekből félannyit éresztett, mint a jelenlegi.

— Szombaton délután egy kocsi, a mint lovait a szamos hajjaiban fűrésztette, vígyázatlanság-ból a vízbe bukkott, de esés közben megragadván lo-vának nyakát azzal együtt a veszélyes örvényben el-tűnt. Néhány másodperc múlva a ló kiúszott azon-ban a kocsi a hullámok közt lelte sirját. Hullája a kórházba szállítottatott.

— Szombaton éji 1/2. 12 óra tájban a kül-középutcaiz gr. Mikóféle majorban egy boglya széna meggyult és elégett. A tanácsbáznál virasztó őrség a vészir első jeladására megjelent s mint rendezen, ezuttal is sikerrel meggátolta a pusztító elemek to-vább terjedését.

— Gróf Nádasdy Lipót Komárommegye fő-ispánja, a vaskoronarend nagykeresztves vitéze, tegnap délután fél öt órakor 71 éves korában meghalt, mi-után csak egy napig lett volna beteg Benne a ma-gyar arisztokratia egyik legtiszteltemőbb tagját vesztette el. Pályáját 1822-ben kezdte mint Vas-megye aljegyzője. Utóbb a közszegi kerületi tábla tisztelheteli bírja lett, majd kir. tábla bíró; végre septemvir, 1846-ban ott hagyta hivatalát. Jótékony-ságát mindenki ismerte. Nem rég tett 20,000 fo-rintos alapítványt a komárommegyei gazdasági vándortanítók intézményének behozatalára. Csak nem rég, april havában állt meg meggyéje székhelyén nagy ünnepélyességgel főispánságának negyven éves jubi-laumát. Ezen ünnepélyekben meghatóan nyilatkozott a szeretet és tisztelet, melylyel a megye a népszerű-gróf iránt szakadatlanul viseltetett.

— A honvédek főparancsnokának adatlusa altábornagy Nagy e hó 18-án Szebenbe érkezett.

— M.-Vásárhelyi határos Koronka községé-ben pénteken tűzvész pusztított, melynek 8—10 ház lett áldozata. A tűz, mint gyanítják gyermekek ál-tal okoztatott.

— Az ügyvéd becsületszava. A bécsi „Ge-richtshalle” a következő esetet beszéli el: egy ügy-véd kölcsönt vevén fel, azt erről kiállított adós „be-csületszavára” kötelezte magát a kölcsön pontos meg-fizetésére, a lejárat időkor azonban nem volt abban a helyzetben, hogy becsületszavát beváltsa. A hi-telező feljelentése folytán a bécsi ügyvédi kamara a fegyelmi eljárást megindította. A tárgyalás befejezése után a hozandó ítélet felett tanácskozván, egyik sza-vazó oda nyilatkozott, hogy valamely hitelezettség-nek becsületszóra való felvállalása nem igazolja a fegyelmi eljárást; a mivelődsé mai álláspontján az egyszerű szó, minden ígéret toldalék nélkül is épen annyit jelent, mint a becsületszó; a „becsületszó”-nak jogi jelentősége sem egyéb, mint minden egyszerű ígéreté, az ügyvédikarnak nincs specialis, más em-berektől különböz becsülete, és nem szabad a ka-tonai hatóságok álláspontjára helyezkedni, melyek a tiszta becsületszónak benem váltását súlyos fegyel-mi vétségnek tekintik. A fegyelmi tanács mindazonáltal egynek kivételével valamenyny szavazattal úgy határo-zott; hogy a becsületszónak kényszerítő ok nélküli írás-beli zálogul leköttése, tekintet nélkül annak be-vagy be-nem váltására, fegyelmi vétségnek tekintendő, mert a közönség a becsületszónak még ma is nagy fontossá-got tulajdonít, mert az ügyvéd a ki azt írásban el-zálogosítja, a hitelezőben hamis közzeletet ébreszt-het fel ezen ünnepélyes biztosítás hatálya iránt; mert továbbá a törvény kifejezetten az ügyvédi kar becsülete és tekintélye elleni vétségekről szólván, eb-ből következik, hogy az ügyvéd mindenesetre a kar becsülete iránti kötelezettséget szem előtt kell tar-tania és mert illetéktelen a becsületszónak írás-beli zálogul leköttése a karbecsület iránti kötelezett-ségbe átközik; mert a fegyelmi tanács ez irányban bizonyos tekintetben becsületszók; és mivel nem sza-bad hagyni, hogy annyira menjen a dolog, hogy a közönség egy ügyvéd becsületszavát, mint valami merőben közömbös és hatálytalant tekintse.

— Rose Gusztáv berlini egyetemi tanár hir-neves geolog meghalt. Rose 1798-ban született s 1826 óta berlini tanár volt. Nagy és gyakori uta-zásai — köztük 1828-ban Humbolt s Ehrenberg-el az Ural hegységben — s tudományos művei elsőran-gu tekintélylyé tették őt különösen a mineralogiá-ban. Többek között a magyar akademia is egyik le-velező tagját vesztette el benne.

— William Gladstone tudvalevőleg az aka-demia idei nagygyűlésén külső taggá választottat. Az oklevelet átverén, az akademia elnökéhez a kö-vetkező levelet intézte: „London, 1873. június 30. Sir! Volt szerencsém az osztrák-magyar követ szíveségéből megkapni önnek június 16-án kelt le-kötelező levelét s ezzel együtt a külső tagi okleve-let, melylyel a magyar tudományos akademia engem megtisztelni szives volt. Bár érzem, hogy mily ke-vés igényem lehet e kitüntetésre, elfogadom nagy örömmel s mély tisztelettel azon testület iránt, mely kegyes volt vele megtisztelni. Az én szememben en-nek, a személyes kitüntetés mellett, magasabb ren-dű jellege is van, mert azon testvériségre mutat, mely a tudomány gyarapítására s az elme művelé-sére célzó minden törekvésnek sajátja; és én ószin-tén remélem, hogy a művelt világ különböző orszá-

gai között minden ily természetű kötelek erősbódni fog napról-napra. Fogadja Sir legmélyebb tisztele-temet stb. Gladstone W.”

— Orvosság a kolera ellen. A „Kaht, Christ.” 1855-ki július 26-ki számában egy kolera-orvosság készítmódja van leírva, melyet a nagy marosi plébános, Reiter József, 1849-ben Budavár ostroma alatt, hol mint tábori pap működött, vala-mint 1854-ben Nagy Maroson sikerrel alkalmazott. A vevény így szól: Egy meszely rozsozt akévé mód-jára megpörkölnék, ez két lat kámmforral egy pint boszeszbe tétetik, mely azután 24 órán át a napon hevítettén, a tűzhelyen 12 órán át lepároltatik. Ko-lera esetében a férfi egy evőkanálnyit, a nő 1/2 evő-kanálnyit, a gyermekek 8—12 csöppet vesznek be. Ha göres áll be, a görcsös testrészt szeszrel dörzsöl-tetik. Mindkét esetben izzadásnak kell bekövetkeznie ha az első vétel után nem áll be javulás, két órán-ként az orvosságból ismét be kell venni, de cseké-lyebb adagot. Ha e folyadék el fogy, ujalog föl kell borszeszszel töltetni. A szerekek főkélléke, hogy tiszták legyenek; akkor egy pintes palaakkal egy egész falut megmenthetni.

— A világ legrégibb hírlapja az „Acta populi romani diurna”, melyből fönmaradt egy szám Kr. szül. előtt 168-ból. Ez szóról-szóra így hangzik: „Martius 29-án. Licinius consul látta el ma az ügye-ket. — Ma nagy vihar volt és a villám délután szétrom-bolt egy tölgyet a Veli domb közelében. — A Janus domb alján egy korcsmában verekedés támadt, mely-ben a „sisakos medvéhez” címzett korcsma tulaj-donosa súlyosan megsebesült. — Titinius aedilis meg-büntette a mézsárosokat, mert húst adtak el a nép-nek, mielőtt azt a hatóságnak bemutatják volna. — A bírágón kápolnát építettek az Istenőnek. — Aufidius pénzváltó „a cimber pajzs”-hoz címzett váltóintézetben ma sok adóssággal terheslen meg-szokott. Azonban utolérték, s miután nála letett pénz-ek még meg voltak Fontes praetor ezek visszaszolgál-tatására kényszerítette. — Damidhon rablófőnök, kit Nerva legatus elfogott, ma keresztre feszítették. — A carthagói hajóraj ma az ostiai kikötőbe megér-kezett.”

— Helyreigazítás, Megkivánjuk jegyezni, hogy mult számunk nyilttéri rovatában megjelent levél Koncz Imrértől nem 1873-ból — mint hibásan közöl-ve volt — hanem 1863-ból kelt, s így 10 évvel előbb.

— Helyreigazításképpen megemlítjük, hogy a franzensbadi fürdőben nem a magyar cultusmi-niszter, hanem a lajhántali cultusminiszter leányát jegyezte el Lüders ur.

KÖZGAZDASÁG

A Phylloxera Dél-Franciaországban mindig jobban pusztít. Mindazok a szerek, melyeket pusztít-ására ajánlottak, sikerteleneknek bizonyultak. Még legjobban használt ellene, ha a szőlőt víz alá he-lyezték, csakhogy ezt igen kevés helyen lehet ten-ni. Azt is említik, hogy ámbár a szőlőtűt minden tőt megtámad, mégis azokat a tőkét, melyeket az előbbi években a szőlőszög — (Oidium Tuckeri) ellen megkényszerít, leginkább megrontotta.

— Oriás sertés. Egy sleziai birtokos ki-hizlalt egy öt éves sertést, mely levágásakor 6 mázsát nyomott s adott 5 mázsa szalonnát (a sza-lonna vastagsága átlag 9” volt) s csak 1 mázsa húst. Tulajdonosságának 200 frtot ígértek érte, de ő az ajánlatot nem fogadta el. — Mi ennél többet is mu-tathatunk fel, mert az 1871-ik kőbányai hízott ser-tés kiállításán a kisjenői fajta „sertések boldognult Geist Gáspár által hizlaltva páronként átlagban 1340 fonttal lőnek bemutatva. Egy egyes példány pedig 7 mázsa élőslut mutatott szintén azon alka-lommal.

Egyszerű magróba. Ha két frissen vágott nedves gyepszelet összefordított földes lapja közé, a csirkésszelegről kipróbálandó magvakat bevetjük, s a két gyepszeletet jól összenyomjuk, a magvak leg-természetesebb próbahelyükön csírázni indulnak, s a gyepszeletek széjel választása után megláthatjuk a csírázó magvak számát s fejlődési erejét is.

— Alma behozatal Amerikából. Hogy Amerika reánk nézve a gyümölcsészet terén is kezd versenyző lenni, kitűnik abból, hogy a mult év őszén Amerikából Európába 30,000 hordó alma hozatott be.

— Tőmött, keményebb vajat lehet nyá-ron át jégverem hiányában is nyernünk, ha a te-henekkel kevés hársfa-lombot etetünk, mitől a vaj összeállóbb lesz.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről

Július 15-én 9 % Metalliques 6825 ft. 68. — Kamat —. 6 % Nemzeti kölcsön 7325. — frt 1860. Kölcsön 10250. — Bankrészevény 980. Hitelin-tézeti részvények 220. — London 11120. ft. st. 111.25 Ezüst 10875. Cs. kir. arany —. Napoleondor 8874 Urbéri kötvények: Magyarországi 7725. Te-mesi 74.50 Erdélyi 75. Horvátországi 7750.

Felelős szerkesztő: Szász Béla

Hivatalos.

3331
731.

(300)

(2-3)

Pályázat.

A kolozsvári m. kir. bányagazgatóság sőjövédéki szám-osztályánál a II-dik és előléptetés esetében a III-dik vagy IV-dik számtiszt állomás betöltendő.

A II-dik számtiszt állomással a X. díjosztály, 800 frt. évi fizetés, az évi fizetés 15% lakpénz és 12 öl évi tüzfajárandóság,

a III-dik számtiszt állomással a XI. díjosztály, 700 frt. évi fizetés, az évi fizetés 15% lakpénz és 8 öl tüzfajárandóság,

a IV-dik állomással a XI. díjosztály, 600 frt. évi fizetés, az évi fizetés 15% lakpénz, 8 öl tüzfajárandóság és ezen állomásokon feddhetlenül töltött 5, illetőleg 10 év után járó 100, illetőleg 200 forint fizetés felemelési igény. Pályázni kívánók életkoruk, erkölcsi magaviseletük, tanulmányaik, eddigi szolgálatuk a számvitel képességük kimutatása mellett, folyamodványaitkat f. év augusztus 3-ig az alólírt bányagazgatóságnál az illető előjárásuk útján benyújthatják.

M. kir. bányagazgatóságtól.

Kolozsvártt, 1873. július 13-án.

Nem hivatalos.

VICTORIA

biztosító társaság Kolozsvártt elfogad
életbiztosítási

ajánlatokat minden módzatokban:

Díjai a lehető legelőcsőbbak és biztosítottjait, az életbiztosítási osztály összes nyereségeinek **ötven száztől** azaz, annak felében részesíti, díjfizetési összegeik arányában. Ezen nyereség részletetés folytán, az 1871-ben biztosítottak, már 1872-ki díjaik **kilencz száztól** visszakapták, és bizton remélhető, hogy ezen nyereségyrészt évről évre emelkedik.

Kiválóan figyelemre méltók a **biztosított eredmény-nyel megnyitott túlélesi csoportok**, melyekbe beállítás által mindenki, már életében, szép összegeket biztosíthat maga, vagy gyermekei részére.

A most országszerte terjedő cholera járvány, különös indokul szolgál szülőknek, férjeknek sat hátra maradandóikról előre gondoskodni.

Bővebb tájékozással, utasítással sat. szolgálnak a társasági felügyelők és ügynökök.

A VICTORIA biztosító társaság igazgatósága Kolozsvártt.

Stein János

erd. muzeum-egyleti könyvkereskedésében kapható:

A délibábok hőse.

A Kisfaludy társaságnál jutalmat nyert költemény.

Füzve 2 frt.

Az új belyegtörvény.

A személy kereseti adó.

A házadó, valamint a jövedelmiadó törvények,

melyek az eddig fennállott törvények s szabályok módosítását tárgyzzák.

Hiteles kiadás. Ára 20 kr. Vid. kre, ha a pénz előre beküldetik,

bérmertve 22 kr.

Die Ungarische Ostbahn.

Ein Eisenbahn- und Finanz-Scandal.

Actenmässig beleuchtet von Ludwig Schönberger.

Ára 1 frt 30 kr.

CZECZIL LEVELEI.

Életrajzi és olvasmányul, különösen a hölgyek számára.

Irta Benedek Aladár. Ára 1 frt 20 kr.

Abdallah, vagy a négylevelű lóher.

Arab mese Irta Laboulaye Eduárd, a „Páris Amerikában“ szerzője.

Kiadja a Kisfaludy-társaság.

Ára 1 frt 20 kr.

ÖNSEGÉLY

élet- és jellemrajzokban.

SMILES angol eredeti műve nyomán a hazai viszonyokhoz alkalmazva,

magyar nyelven előadja. Könyves-Tóth Kálmán.

2 kötet. Ára 3 frt.

GINX BABA születése és egyéb szerencsétlensége.

Irta Jenkins Eduárd, fordította Amica.

Ára 1 frt.

Le dernier vivant.

I. partie: Les ciseaux de l'accusée

par PAUL FÉVAL. Prix: 1 fl. 80 xr.

L'amie intime

par Mlle Olympe Audouart.

Prix: 1 fl. 80 xr.

Les dévotés du grande monde. Ty-
pés du second empire.

par Mlle Louise Colet.

Prix: 1 fl. 80 xr.

Un mariage

sous le second empire.

par Hector Malot.

Prix: 2 fl. 10 xr.

Der Waldmensch.

Roman aus dem Salzkammergute.

Von Adolf Schirmer.

3 Bände. Preis: 7 fl. 20 xr.

La vengeance

de Mlle Maubrel

par Xavier Aubryet.

Prix: 1 fl. 80 xr.

La vierge aux cheveux d'or,

par Charles Diguët.

Prix: 2 fl. 10 xr.

Friends in council.

by Sir Arthur Helps.

In two volumes.

Prix: 1 fl. 80 xr.

Die armen Reichen.

Roman von Maurus Jókai.

3 Bände. Preis: 7 fl. 20 xr.

Hangjegyek nagy választékban.

Musikalien in grosser Auswahl.

Ugyan csak

Stein János kereskedésében
kaphatók:

BESZÉLYEK,

német, francia és angol eredeti után
fordították többen. Ára 1 frt.

Huszonöt év után.

Tóth Kálmán válogatott költemé-
nyei. 2 kötet. Pompás díszkötésben.

Ára 3 frt 20 kr.

Egy kép a forradalomból.

Elbeszélés. Irta Bolgár Kálmán.

Ára 1 frt.

Az arany ember.

Regény 5 kötetben. Irta Jókai Mór.

Ára 5 frt.

A komédia elmélete.

A Kisfaludy-társaság által jutalmazott
pályamunka.

Irta Névy László. Ára 1 frt.

ROBIN HOOD.

Irta James György, fordította

Petőfi Sándor.

Ára füzve 1 frt 50 kr.

Kötve 2 frt 20 kr.

Egy tör története.

Regény. Oettinger után fordította

Balázs Frigyes.

Ára 1 frt 20 kr.

Szabályrendelet

az 1871. évi XVIII. t. cz. 74 és 75
§§. értelmében

a közjegyzői hivatal

ellátására előírt képesség beigazolása

végett megkívántató szigorlat tárgyai és

megtartási módja iránt. (Lenyomat a
„Budapesti Közlönyből.“)

Ára 10 kr. Postán küldve 12 kr.

Galene-befecskendezés.

Gyógyít fájdalom nélkül 3 nap alatt

miudea húgyvese kifolyást, úgy most

keletkezett, valamint kifejtett és

(445) egészen idültet. (34-52)

Központi főraktár az osztrák-magyar

birodalom számára:

Maager Vilmos, Bécs,

Bäckerstrasse 12. sz.

1 üveg ára használati utasítással:

3 frt 70 kr.

Pesten: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznél.

A bécsi világtárlat látása mesés meglepetést nyújt. A jelenkor ez egyetlen nagyszerűségének

Erdélyben

a legnagyobb úti- kellék gyári raktár
Csapó Sándornál Kolozsvártt.

u. m.

500 darab úti faláda osztályzattal

és a nélkül

1000 darab útibőrönd 4 frt. 80 - 20 frtig.

500 „ kézi táska 2 frt 80 krtól, 40 forintig.

300 „ úti táska 80 krtól, 5 frtig.

60 „ felszerelt úti készlet 1 frt 50 krtól, 10 frtig.

500 „ szivar- és pénztárca, 5 frtől, 40 frtig.

zsebbevaló és oldalt függő 30 krtól, 5 frtig.

300 „ zsebbeli gyufatartó 10 krtól, 2 frtig.

5000 „ zsebkés 20 krtól, 8 frtig.

3000 „ sétatálcza 30 krtól, 10 frtig.

500 „ eső- és napernyő 1 frt 10 krtól, 15 frtig.

50 darab gummi-köpeny 10 frtől, 24 frtig.

500 „ szürke szemüveg és

czvikker 1 frtől, 2 frt 50 krig.

5000 „ fog- és körömkéfe 10 krtól, 3 frtig.

2000 „ ruha- és hajkefe 50 krtól, 3 frtig.

5000 „ mindentéle fésű 10 krtól, 1 frtig.

2000 „ fürdő és közöns. viselő kalap 60 krtól, 4 frtig.

200 „ oldaltáska, nők- és férfiak

sámára 2 frtől, 10 frtig.

100 „ biztonsági úti pálcza 1 frt 50 krtól, 5 frtig.

100 „ Revolver 8 frtől, 30 frtig.

Legdúsabb választék mindenféle közönséges legfinomabb illatszerekből, szappanyokból, hajkenőcsökből,
fogporokból és pépekből.

5000 pár férfi, női- és gyermek cipők.

látogatására Kolozsvártól Bécsbe és vissza

a III. osztályban csak 19 ft 59. a II. oszt. csak 29 ft 41kron.

minden szombat és szerdán indulhatni a reggeli vonattal, és 30 napra érve nyitni lehet váltókat!